

INTERNACIONALNI KULTURNOPOVIJESNI SIMPOZIJ MOGERSDORF 1979.

Od 2. do 6. VII 1979. održan je već po deseti put Internacionalni kulturno-povijesni simpozij Mogersdorf. U radu simpozija sudjelovali su znanstvenici, kulturni radnici i umjetnici iz austrijske pokrajine Gradišće (Burgenland), Mađarske županije Vas, SR Slovenije i SR Hrvatske, a prvi put su sudjelovali u radu simpozija i znanstvenici, kulturni radnici i umjetnici iz austrijske pokrajine Štajerske (Steiermark). U skladu s tradicijom da svake godine druga pokrajina odnosno republika bude domaćin simpozija, skup je ove godine opet održan u Mogersdorfu, lijepom selu južnog Gradišća, po kome je skup i dobio ime.

Domaćini su ovogodišnjem skupu dali posebno svečan ton, jer oni su organizirali prvi znanstveni skup u Mogersdorfu 1969. pa je ovogodišnji skup (iako onaj održan 1969. nije bio internacionalan) bio jubilaran.¹ U povodu tog jubileja zemaljski poglavar Gradišća gospodin Theodor Kery, po zaključku Zemaljske vlade Gradišća, odlikovao je istaknute sudionike i organizatore simpozija iz zemalja sudionica. Iz županije Vas odlikovanja su dobili dr Ferenc Horváth i dr Károly Vörös, iz SR Slovenije prof. Janko Kuster, dr Jože Koropec i dr Vanek Šiftar, a iz SR Hrvatske dr Ivan Kampuš i dr Igor Karaman.

Na dan otvaranja kulturnopovijesnog simpozija Mogersdorf 1979. otvorena je i izložba »Slikarstvo i grafika« na kojoj je sudjelovao po jedan umjetnik iz svake od pokrajina odnosno republika koje su sudjelovale na skupu. Drugog dana su sudionici skupa razgledali kulturnopovijesni kompleks Schössberg, kapelicu i spomenik na bitku protiv Turaka u kojoj su se uz Austrijance borili i Mađžari, Slovenci i Hrvati i pobijedili Turke u njihovu zadnjem prodoru tako daleko na sjeverozapad. Tog dana održana je i »Večer poezije s muzikom« na kojoj su, toplo pozdravljeni, nastupili umjetnici iz Gradišća interpretirajući poeziju i prozu književnika i pjesnika iz Gradišća. Već tradicionalna folklorna večer, na kojoj su sudjelovali folklorni ansambli iz svih pokrajina i republika omogućila je sudionicima skupa i stanovnicima Mogersdorfa da bolje upoznaju narode zemalja čiji su predstavnici sudjelovali na skupu, a vrlo dobro organiziran i lijep izlet u Železno (Eisenstadt) i Rušti (Rust am See) omogućio je sudionicima skupa da upoznaju živopisne predjele Gradišća.

¹ O tome kako je organiziran prvi skup u Mogersdorfu 1969. i kako je on prerastao u internacionalni simpozij, kao i o raspravama u toku prvih pet godina održavanja skupa piše Lj. Racko, Internacionalni kulturnopovijesni simpozij Mogersdorf 1970—1975. *Historijski zbornik*, Zagreb 1974—75.

Opća tema ovogodišnjeg znanstvenog skupa bila je »Politički i privredni položaj zemalja na panonskom području između dva svjetska rata«. Skup je započeo referatom dr Richarda P l a s c h k e iz Beča. U vrlo interesantnom i preglednom referatu on je naznačio glavne karakteristike razvoja panonskih država u razdoblju između dva svjetska rata. Dr Alfred A b l e i t i n g e r iz Graza u referatu »Politički i privredni razvoj u Austriji između dva svjetska rata« nastojao je pokazati kako su neriješeni privredni problemi, nestabilna politička situacija i težak međunarodni položaj utjecali da Austrija brzo popusti pod pritiskom nacističke Njemačke. U referatu koji je održao dr Gerhard P f e r s c h y (Graz), »Privredni i politički razvoj u Štajerskoj između dva svjetska rata« prikazane su specifičnosti razvoja Štajerske između dva svjetska rata. Dr Norbert L e s e r (Salzburg) dokazuje u svom referatu »Situacija Gradišća između dva rata« da je Gradišće, za razliku od Austrije u cjelini, koja je u tom periodu bremenita privrednim i političkim problemima uspjelo ostvariti značajan i stabilan privredni i politički razvoj. Dr August E r n s t (Železno) u referatu »Gradišće i godina 1938« opisao je dolazak nacionalsocijalista na vlast u Gradišću, podjelu te pokrajine na dvije i njihov odnos prema raznim političkim grupacijama i nacionalnim skupinama. Vrlo interesantan referat pod naslovom »Problemi industrije i vanjske trgovine u istočnoevropskom prostoru između dva rata« održao je dr György R á n k i (Budimpešta). On je zaključio da »razdoblje između dva svjetska rata nije u velikoj mjeri svladalo teške privredne probleme Panonskog prostora« uzrokovane, s jedne strane teritorijalnim promjenama nakon prvog svjetskog rata i niskim stupnjem dotadašnjeg industrijskog razvoja, a s druge neuspješnom industrijalizacijom (uvozna Austrija u Jugoslaviji i Mađarskoj), općenitom strukturalnom krizom u Austriji, te lošom privrednom politikom tih zemalja. Dr Lajos G e c s é n y i (Győr) i dr Ferenc H o r v á t h (Szombathely) su u zajedničkom referatu »Privredni položaj zapadne Transdanubije 1919—1938« govorili o činionicima koji su doveli do stagniranja i nazadovanja ovog, nakon prvog svjetskog rata industrijski najrazvijenijeg dijela Mađarske, kao i o razlozima privrednog oživljavanja pred II svjetski rat. Dr Jože Š o r n (Ljubljana) je u referatu »Karakteristike privrednog razvoja Prekomurja između 1918. i 1941.« zaključio da je Prekomurje u tom periodu uspjelo učiniti tek prve korake u industrijskom razvoju, ostajući na periferiji privrednog razvoja Slovenije i Jugoslavije. Dr Janko P r u n k (Ljubljana) je u svom referatu »Dijalog komunista i kršćanskih socijalista u Sloveniji između dva rata« nastojao prikazati širinu tog dijaloga »u svim njegovim fazama i konkretnim društvenim uvjetima koji je rezultirao i njihovom suradnjom u akciji, posebno u okviru Narodne fronte«. U referatu »Hrvatske zemlje u jugoslavenskoj državnoj zajednici na dodiru panonskog prostora i Balkana« dr Hrvoje M a t k o v i ć (Zagreb) upozorio je na povezanost geografskog položaja Hrvatske i političkih opredjeljenja u njoj. Ona je imala značajno mjesto u pojavi i širenju jugoslavenske ideje, ali su u njezinu političkom životu između dva rata, pod pritiskom centralističkih i unitarističkih tendencija, prevladale političke grupacije koje su se zalagale za decentralizaciju i priznavanje nacionalnih individualnosti pojedinih južnoslavenskih naroda. Naj snažnija među njima bila je Hrvatska seljačka stranka, koja se oslanjala na seljaštvo. Dr Ljubo B o b a n (Zagreb) u referatu »Utjecaj austrijskog pitanja na međunarodni položaj Jugoslavije između dva rata« raspravlja o odnosu Jugoslavije prema raznim mogućnostima rješavanja »austrijskog pitanja« i zaključuje da se odnos Jugoslavije prema Austriji »nije ograničavao na bilateralnu dimenziju, nije samo činio osnovni sadržaj podunavskog težišta njene politike, nego je imao reperkusije i na druge pravce njene orijentacije u njenom odnosu prema drugim zemljama«.

Teze i problemi izneseni u referatima izazvali su živu raspravu, pa i polemike, no diskusija je općenito bila korektna i pokazala je, kao i referati, da znanstveni radnici iz Austrije, Mađarske i Jugoslavije mogu objektivno raspravljati i o problemima nedavne prošlosti, bez obzira na ideološke i druge razlike, što su sami sudionici sa zadovoljstvom konstatirali na skupu ističući da su takve uzajamne razmjene informacija i mišljenja vrlo korisne za znanost.

Podnesene referate na ovogodišnjem skupu tiskat će, kao i svake godine organizator skupa. Ta knjiga će omogućiti širem krugu čitalaca da se informiraju na jednom mjestu o najvažnijim problemima razvoja zemalja, čiji su predstavnici sudjelovali na skupu, između dva svjetska rata. Ona će pokazati da su takvi skupovi i ubuduće potrebni i korisni, ne samo radi boljeg upoznavanja povijesnog razvoja drugih naroda i država nego i radi boljeg upoznavanja svog vlastitog razvoja.

Na kraju, radi potpune informacije čitalaca, donosimo glavne teme dosada održanih skupova:

- 1970. »Austrija i Južni Slaveni«
- 1971. »Nacionalni problemi na panonskom prostoru«
- 1972. »Razvoj i značenje gradova i trgovišta na panonskom prostoru od XVI do XIX st.«
- 1973. »Položaj seljaka i seljački ustanci od XV do XIX st.«
- 1974. »Radnički pokret od početka do svršetka I svjetskog rata«
- 1975. »Školstvo i obrazovanje na panonskom području do 1918. s posebnim obzirom na osnovno školstvo«
- 1976. »Školstvo i obrazovanje na panonskom području do 1918. s posebnim obzirom na visoko školstvo«
- 1977. »Razvoj prometnih veza u panonskom prostoru do 1918.«
- 1978. »Društvene, privredne i kulturne posljedice industrijalizacije u panonskom prostoru između dviju velikih kriza 1873—1929.«

B. Boban

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 13

ZAGREB

1980

IZDAVAČ: Sveučilište u Zagrebu — Centar za povijesne znanosti
Odjel za hrvatsku povijest

UREDNIČKI ODBOR

Ljubo BOBAN, Zagreb, Josip ADAMČEK, Zagreb, Ljubiša DOKLESTIĆ,
Zagreb, Hrvoje MATKOVIĆ, Zagreb, Božena VRANJEŠ-ŠOLJAN, Zagreb,
Stefanija POPOVIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

NIKŠA STANČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Centar za povijesne znanosti — Odjel za hrvatsku povijest,
Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Pretplate i narudžbe šaljite na adresu: Izdavački servis »LIBER«, Savska cesta 16.

Cijena ovog broja iznosi

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni
rad SRH — VII.

RADOVI 13

Za izdavača
Prof. dr Josip Adamček

Lektor i korektor
Branko Erdeljac

Grafički oblikovao
Prof. dr Ivan Kampuš